ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 ½ »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Փր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
پوزانت کچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 29 — ՈՒՐԲԱԹ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1896 — (Լ. 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ) — 13 Րէճէպ 1314. — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 29

ՄԵՐ ԻԶՄԻՐՑԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բիւզանդիոն իր սրտագին շնորհակալիքը կը յայտնէ այն ջերմ ընդունելութեան համար զոր գտաւ Իզմիրցի պատուարժան ընթերցասէրներուն կողմէ, որոց դիւրութեան համար կը ծանուցանէ թէ Թերթին Իզմիրի գործակալութիւնն ստանձնած է Մեծ. Կ. ՄԱԼԵՃԱՆԵԱՆ էֆէնտի, որուն պէտք է դիմել լրագրին վերաբերեալ ամէն գործերու համար, և որուն պէտք է վճարուին բաժանորդագրութիւնք։

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏ. 6/18, 1896

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՄԵՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

Ինչո՞ւ չեն կարգուիր մեր երիտասարդները.—Ամուսնութիւնները դիւրացնելու միջոցներ.—Ինչպէս պէտք է պատրաստուին մեր աղջիկներն ամուսնութեան.—Իբրեւ հարսն էսնաֆ ընտանիքին մէջ։

Երէկ խօսեցանք տարիքնին առած աղջիկներուն վրայ։ Բայց ամուսնութիւնը միայն բա՞խտ մ'է, դիպուա՞ծ մ'է աղջիկներուն համար։ Կարելի չէ՞ այնպէս պատրաստել, այնպէս կրթել վարժեցնել մեր աղջիկներն որ անոնց ամուսնութիւնն աւելի դիւրին գործ մ'ըլլայ օր մը։

Ի՞նչ բան է որ մեր երիտասարդներն ամէնէն աւելի ետ կը կեցնէ ամուսնութենէ։ Միթէ ամէն չկարգուող երիտասարդ անկա՞րգ կեանք կը վարէ։ Չկա՞ն չա՛տ պարկեշտ, չա՛տ բարեբարոյ երիտասարդներ որ չեն կարգուիր։ Ի՞նչ է ասոնց առարկութիւնն ամուսնութեան դէմ։

—Կըսեն թէ՝ «կը վախնան ամուսնանալով ծանր բեռի մը տակ «մնալէ։ Ծախքերն անխուսափելի «կերպով պիտի աւելնան։ Կինն իր «արդուզարդը պիտի ունենայ։ Զաւակներն՝ իրենց պէտքութիւններն և «հագերը։ Նոյնիսկ այր և կին պիտի «հաւնաճայնին։ Առջի ամիսներն ա«ղէկ կանցնին։ Հապա եթէ բար«քերը, գաղափարներն անհաշտ ըլ«լա՞ն։ Կապն անքակտելի է։ Հայ «Եկեղեցին շատ պինդ կը բռնէ «պսակն։ Անգամ մը սխալեցա՞ր, «ա՛լ դարմանը չկայ։ Ի՞նչ բան է «այնքան ծանրակշիռ որչափ մը «տալ որոյ հետեւանքը պիտի կրուի «բովանդակ կեանքին մէջ։»

Ինչպէս կերեւի, մէկ առարկութիւն մը չէ որ կը յարուցուի։ Մեք այսօր նիւթական կողմը միայն քննենք։ Շիտակն ըսելով, երիտասարդներուն մեծ մասը խրտչեցնող պարագան ալ նիւթականն է։ Այս մասին կարելի չէ՞ ապահովցնել և քաջալերել զիրենք, եթէ ցոյց տրուի թէ խելացի, պարկեշտ, ճարպիկ տանտիկնոջ մը շնորհիւ, ամուսնացեալ երիտասարդ մը կարող է գրեթէ նոյնքան խնայողաբար ապրիլ որքան ամուրին։

Մեր երիտասարդներուն մէջ այնպիսի կարծիք կայ թէ հարս մը գալուն պէս զիրենք պիտի հարկադրէ շատ տուն տեղ ըլլալու, այնպէս որ եթէ հօրենական տուն մը ունէին, պիտի ստիպուին թողուլ զայն, դուցէ նաև իրենց հօրմէն ու մօրմէն բաժնուիլ, և տան վարձքի բեռ մը ունենան կրելու։ Նաև, կը վախնան որ գալիք հարսն սպասաւոր, սպասուհի պահանջէ, մինչդեռ տան մէջ խաթունիկ մայր մը, պարբերական այցելութեամբ քրոջ մը, կամ ամուսնացած աղջկան մը, և երկու—երեք շաբաթն անգամ մը վարձուած լուացարար կնոջ մը օգնութեամբ, կոկիկ, էսնաֆական ոճով տան ծառայութիւնները կը հոգար։ Երիտասարդն իր մօրմէն չուզեր բաժնուիլ. կը վախնայ որ գալիք հարսն այս ընտանիքին խաղաղութիւնը չվրդովէ։

Այս առարկութեան դարմանը գտնել դժուար չէ։ Հոս ահա մեր աղջիկներուն տրուած կրթութիւնը մեծ կշիռ ունի։ Հոս ահա մինչեւ մէկ աստիճան մեր ձեռքն է, մեր աղջիկներուն ձեռքն է դիւրացնել ամուսնութիւնները։ Մեր խօսքը բարձր դասուն ամուսնութիւններուն վրայ չէ։ Բարձր դասը գիտէ իր աղջիկները կարգելուն կերպը։ Մեր խօսքը միջին դասուն, էսնաֆին աղջիկներն ամուսնացնելու կարեւորագոյն խնդրոյն վրայ է։ Արդ, ինչո՞ւ համար մեր աղջիկներն այնպիսի գաղափարով մեծնան թէ երբ կարգուին անպատճառ աւելի բարձր նիւթական վիճակ մը պիտի ունենան քան ինչ որ իրենց հօր տան մէջ տեսեր էին, թէ երբ ամուսնանան՝ տան ծառայութիւն պիտի չընեն բնաւ։ Ինչո՞ն մուտ գտեր է անոնց մէջ այնպիսի կարծիք մը թէ ձեռքի աշխատութիւնն ստորնացուցիչ բան մ'է։ Ու յետոյ, կարգուած աղջիկն ինչո՞ւ համար շատ տուն տեղ ըլլալ ուզէ, ինչո՞ւ համար՝ սէր, համբերութիւն, համակերպութիւն չկարենան ըլլալ փեսին պարագաներուն և հարսին միջեւ։ Վերցնե՛նք, կ'աղաչեմ, վերցնե՛նք այս հնցած ծթուած գաղափարներն, որք մինչեւ հիմա մեծ վնաս տուեր են մեր ընտանեկան, ընկերային կազմակերպութեան, և պատճառ եղան մեր մէջ յոռի բարքերու մուտ գտնելուն։ Այդ տեսակ կարծիքներ, այդ տեսակ անհամաձայնութիւններ սոսկալի վնաս պատճառեցին մեր երիտասարդներն հեռացնելով մեր աղջիկներէն։ Վերցնենք այն թիւրիմացութիւններն որք մեր երիտասարդներն հեռի կը պահեն մեր աղջիկներէն։

* * *

Արարիչն այնպէս կամեցեր է, բնութիւնն այնպէս սահմաներ է որ աղջիկ մը և երիտասարդ մը պիտի կենակցին, մէկ տեղ պիտի ապրին, զի անհրաժեշտ են իրարու։ Բնութիւնն անանկ պայման մը չէ դրեր թէ որովհետեւ այն երիտասարդն և այն աղջիկը պիտի կենակցին՝ անպատճառ սպասաւոր սպասուհի ունենան, իրենց ծնողքը լքանեն, երեսի վրայ թողուն, շատ տուն տեղ ըլլան, ամէն եղանակի նոր հագուստ շինեն, լէվրէկն անպատճառ մայօնէզով ուտեն, էլն. էլն։ Առաջին և էական պայմանն է որ ամուսնանան։ Միւս պայմաններն այս հիմնական պայմանէն ետքը կուգան։ Հետեւապէս, ձեռք ձեռքի տուած, երկուքն ալ պիտի աշխատին ամուսնական կեանքը կարելի, տանելի, տեւական և ըստ կարի երջանիկ ընելու։ Երկու կողմէն ալ զոհողութիւններ պիտի ըլլան՝ կեանքին գերագոյն նպատակն իրագործելու համար։ Կինը տան մէջ աշխատելու նոյնքան պատրաստ, նոյնքան կարող պիտի ըլլայ որքա՛ն էրիկը՝ տունէն դուրս աշխատելու։

Այս է, ըստ մեզ, ամէնէն հիմնաւոր ու ամէնէն ժողովրդական (տեմոքրատիք) գաղափարն ամուսնութեան մասին։ Այս մեկնակէտէն ճամբայ ելնելով, կրնանք լուծել ամուսնական կարգ մը խնդիրներ, զի կը հասկնանք թէ ինչպէս պէտք է կրթենք պատրաստենք մեր աղջիկներն որ անոնց ամուսնութիւնն աւելի դիւրին ըլլայ օր մը։

* * *

Ամուսնութիւնք ամէնէն աւելի յաճախադէպ են այն ժողովուրդներու մէջ որք իրենց նահապետական նախնական վիճակը պահեր են, և այն ժողովուրդներու մէջ որք ամուսնական գաղափարն իր ժողովրդական, քրիստոնէական պարզութեան, միամտութեան մէջ ըմբռներ են։ Եւրոպիոյ մէկ ծայրը, Ռուսերուն մէջ ամուսնութիւնք անխափան տեղի կունենան, որովհետեւ Ռուսերը պահած են իրենց ընտանիքին նահապետական կարգ ու սարքը։ Եւրոպիոյ միւս ծայրն, Անգլիացիներուն, Զուիցերիացիներուն, Գերմաններուն մէջ, նաև Ամերիկացիներուն մէջ, ամուսնութիւնը միշտ յարգի վիճակ, դիւրին դրութիւն մ'է, զի այս ազգերու մէջ ալ կրօնական գաղափարն և քրիստոնէութեան յատուկ տեսակ մը ժողովրդական ըմբռնում՝ ամուսնութիւնը պարտաւորիչ, անխուսափելի վիճակ մը սեպել կուտայ միշտ։

Մեք, մեծ քաղաքներու մէջ, աւելի կամ նուազ թողեր ենք մեր նահապետական կարգն ու սարքը։ Բայց գո՛նէ գիտնանք՝ օրինակի համար՝ Ամերիկացիներուն չափ գործնական, ժողովրդական և պարզասէր ըլլալ մեր ամուսնական գաղափարներուն մէջ։

Անոնք բնաւ ամօթ չեն համարիր գործնական կրթութիւն մը տալ իրենց աղջիկներուն։ Նոր հարս մը անոնց մէջ բնաւ ամօթ չի համարիր տան աշխատութիւններն։ Ի՜նչ սիրուն, ի՜նչ պաշտելի էակ, այն աղջիկն որ՝ իր սիրած երիտասարդին հետ ամուսնական սուրբ կապով միանալու համար՝ իր բոլոր էութիւնը կը դնէ նորակազմ ընտանիքին մէջ, տան ծառայութիւններէն չի փախչիր, ուտելիքի, հագնելիքի, կահ կարասեաց մասին իր ճաշակի պարզութեամբ և վայելչութեամբ ամէն բան խնայողաբար կը տնտեսէ, իր սիրտը տաքցնող սիրոյն ուժովը դէմ կը դնէ յոգնութիւններու, նոյն իսկ նեղութիւններու, և կը համակերպի իր ամուսնոյն պարագաներուն մինչեւ իսկ ձանձրացուցիչ դրացութեան, սիրոյ և խաղաղութեան անուշիկ հրեշտակ մը ներկայանալով իր մտած ընտանիքին մէջ։

Եթէ անգամ մը մեր երիտասարդներն համոզուին որ այսպիսի աղջիկներ պակաս չեն մեր միջին կարգի ընտանիքներուն մէջ, (ինչպէս մեք գիտենք որ պակաս չեն,) և եթէ մեք միշտ այս ոգւով կրթենք մեր աղջիկ զաւակները, չե՞ք կարծեր որ ամուսնութիւնք աւելի շատ և աւելի բարեբաստիկ ըլլան մեր մէջ։

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Երբ Զօլա իր վերջին գործովը՝ «Հռոմ»ը՝ կը յուզէր Վատիկանն և կը զբաղեցնէր բոլոր Ֆրանսան և ամբողջ գրական աշխարհն, անդին միեւնոյն ժամանակը Բիէռ Լօթին կարձանագրէր իր տպաւորութիւնները «Կալիլէ»ի վրայ և Պուրժէ կարտադրէր հրաշակերտ մը նրբութեան, ուսումնասիրութեան և գունագեղ նկարագրութեան իր «Եղերական Իտիլ»ով։

Իր այս գործն և իր վերջինն էր «Քօզմօբօլի»ն աշխարհաքաղաքացիական կեանքէն կորզուած և կեանքին խորին գիտակցութենէն առնուած՝ յուզիչ և իմաստասիրական տեսութեանց խառնուրդ մ'է։ Քօզմօբօլին նախանձու զոհերը կը վերլուծէ և Իտիլը բարեկամութեան նշանակութիւնն և արժէքը կը բարձրացնէ։ Երկուքին մէջ տարբեր զգացումներ կը շարժին, սէրն ըլլալով կեդրոնն որուն շուրջը կը դառնան բարոյական այս երկու զգայութիւնները։

Բարեկամութիւնը կրնա՞յ հաշտուիլ սիրոյ հետ, ո՞րը զօրաւոր է. առաջի՞նը թէ երկրո՞րդը։ Բնազանցական ուսումնասիրութեան նիւթ մ'է ասի որ Պուրժէ, ինքն ալ խորին իմաստասէր մը, վէպի մը ձեւին տակ ներկայացուցած և զայն հրապուրիչ ընծայելու գաղտնիքն և տաղանդն ունեցած է։

* * *

Պուրժէ Թէնի վրայ և արդի նշանաւոր գրողներու վրայ իր [illegible] գրքին մէջ բրած ուսումնասիրութեամբ առաջնակարգ տեղ մը գրաւած է Ֆրանսայի իմաստասէր-վիպագիր հեղինակներուն կարգին մէջ։ Թէնի դպրոցին հետեւելով, անգլիական լուրջ գրողներու նմանութեամբ, Պուրժէ ուզած է ըլլալ նախ գիտնական մը՝ հոգեբան մը. Սթէնտալի պէս, Ակէրմանի պէս մը, մտածում մը՝ միեւնոյնը միշտ տարբեր ձեւերու տակ կը սփռէ իր տասնեւվեց կտոր հեղինակութեանց մէջ։ Միակն է պիտի ըսէի Ֆրանսայի մէջ որ այնքան լուրջ կերպով ըմբռնած է իր գրողի դերը։ Նիւթականէն վեր մտածում մը կայ հոն որ միշտ կը ձգտի դէպ բարոյականը։

Առէ՛ք որն որ ըլլայ իր վէպերէն և միշտ գոհացում մը պիտի զգաք եթէ միայն հոն ժամանց մը չէք փնտռեր։ Օրինակի համար, «Աշակերտ»ը վերնագրով վէպը պիտի վարժեցնէ ձեզ մտածել, ձեր անձին վրայ պիտի տայ փորձել իր նրբին խորհրդածութիւնները «ես»ին կրկնացուցման վրայ. հոն պիտի տեսնէք թէ ինչո՞ւ համար խորհող մարդը կը խորշի և կը վարանի գործող մ'ըլլալէ. թէ ի՛նչպէս և ի՛նչ բնախօսական պատճառներով սէրը կը յաղթէ ամէնէն սկեպտիկ, ամէնէն սառնաբեկ (?) բնոյթները։ Իրաւ է թէ «Աշակերտը» լոկ վէպ մը չէ, այլ ծայրայեղ, խռովայոյզ և ինքնասէր իմաստասիրութեան սկզբանց արտայայտութիւնն և կիրարկութիւնն է։ Սակայն Պուրժէ եթէ միայն իմաստասէր մ'ըլլար, բնական է իր հաչակը շատ սահմանափակ պիտի մնար և իր անունն իր խմբակէն հազիւ թէ դուրս պիտի ելլէր։ Եթէ ուրեմն Պուրժէ շահած է այդքան համբաւ և իր գործերը ժողովրդին ձեռքը անցած են, և այնքան հաճոյքով կը կարդացուին, պատճառը ուրիշ բան չէ բայց եթէ Պուրժէի բազմակողմանի կարողութիւնները, զի Պուրժէ հոգեբան ըլլալէ առաջ բանաստեղծ է, ինքնաստեղծ վիպագիր մ'է։ Երբ գրող մը միացնէ իր անձին մէջ այդ երեք յատկութիւնները, բնական է զի հեղինակին արտադրութիւններն հրաշակերտներն ըլլան հոգիներու ուսումնասիրութեան, վիպային հանգոյցներու ճարտար միաւորման, ոճի և գոյնի, ճաշակի և նկարագրութեան։ Կարդացէ՛ք «Ստտերը» և պիտի հիանաք թէ ի՛նչ գիտակցութեամբ ուսումնասիրած է Բարիզի բարձր ընկերութեանց պատկանող կանանց կեանքին [illegible] կողմերն և ասոր հակադրած [illegible] դասու կանանց անձնուէր բնութիւնը։ Նմանապէս գրագէտի մը ցանկութիւնը, փառասիրութիւնը, երազները հոն՝ փորձառու գրչով մը նկարագրուած պիտի տեսնէք։

* * *

Իսկ «Եղերական Իտիլ»ին մէջ բարեկամութեան և սիրոյ իրարու դէմ մղած պայքարն այնքան նոր երեւոյթ մ'է վիպային արտադրութեանց մէջ որ կարժէ քիչ մը ծանրանալ վէպին հիւսուածքին վրայ։

Բիէռ և Օլիվիէ երկու երիտասարդներ իրարու կապուած են բարեկամութեան ամենամօտ հանգոյցներով, այն տեսակ բարեկամութիւն մը, որուն նմանը շատ քիչ անգամ պիտի տեսնուէր ֆիզիկական աշխարհին մէջ և միայն վէպին կողքին տակ կարելի է հանդիպիլ այդպիսի օրինակներու։

Միասին կրթուած նոյն յարկին տակ, միասին կռուած նոյն դաշտին վրայ, բնութեանց տարբերութեամբ բայց հաւասար զարգացմամբ, Բիէռ և Օլիվիէ պատրաստ են իրարու համար ամէն բան զոհելու։ Կին մը յանկարծ իրենց դէմը կելլէ և վայրկեան մը [illegible] կը սպառնայ այդ սերտ բարեկամութեան։

Օլիվիէ՝ բնութեամբ եռանդուն և արիւնոտ՝ կունենայ սիրային քմայք մը Էլի անուամբ դքսուհւոյ մը, Նափոլիի տաք զգլխիչ կլիմային ներքեւ։ Բիէռ, որ այդ ատեն կը գտնուի Ֆրանսա, կիմանայ, անհամբեր առանց մանրամասնութեան թէ Օլիվիէ [illegible] է սիրական տիկնոջ մը որ քիչ յետոյ խզած է, կարգ մը դէպքերու պատճառաւ։ Կանցնի տարի մը։ Օլիվիէ ձանձրացած ամէն բանէ կամուսնանայ ուրիշ կնոջ մը հետ։ Բիէռ՝ բնութեամբ մեղմ, մելամաղձիկ և քիչ մ'ալ հիւանդոտ՝ կը հանդիպի Բանի մէջ Էլիի, առանց սակայն գիտնալու թէ Էլին էր որ ժամանակաւ Օլիվիէի տարփածուն եղած էր։ Բիէռ և Էլի, ինչպէս բնական է ենթադրել, վիպար կը սկսին սիրել, բայց իրենց սէրը՝ զօրաւոր, բուռն և շատ անկեղծ սէր մ'է։ Բիէռ կը պաշտէ և կը պաշտուի։ Նա կ'ենթադրէ թէ Էլին, հակառակ իր բարձր դիրքին, ամուսնոյն զոհն եղած է և վայրկեան մը իսկ չմտածեր թէ նոյն Էլին իր հարազատ բարեկամէն ալ սիրուած էր, ուրիշ տեղ մը և ուրիշ ատեն մը, մինչեւ որ փոթորիկը կը պայթի և Օլիվիէ իր կնոջ հետ Բան գալով, կիմանայ իրողութիւնը։ Վէպին ամէնէն խոր և յուզիչ մասը հոս է, երբ երկու բարեկամներ կ'իմանան թէ նոյն կինն է որ սիրած են և կը սիրեն։ Առաջին և բնազդական շարժումը կըլլայ ամէն կապ խզել [illegible] կնոջմէն և բաժնուիլ։ Սակայն Օլիվիէ՝ թէպէտ ամուսնացած՝ սրտին մէջ կը [illegible] ամէն սաստկութեամբ իր առաջին սէրը։ Բիէռ՝ որ կատարեալ անկեղծութեամբ և անխուժելի սէրով մը կը սիրէր, չկրնար յարգել այդ որոշումն և բարեկամէն գաղտնի կ'ուզէ վերջին անգամ մ'ալ տեսնել Էլին իրենց գաղտնի ժամադրավայրին մէջ։ Օլիվիէ կը լրտեսէ իր բարեկամը։ Կը հետեւի անոր և յուսահատ կը նետէ ինքզինքը հողին վրայ, ճիշդ նոյն պահուն ուր կնոջ ամուսինն իմանալով իր լրտեսներուն շնորհիւ օտարականի մը ներկայութիւնը այդ ժամադրավայրին մէջ, կը պատրաստուի սպաննել զայն երբ դուրս ելլէ տարփածուն պարտէզին դռնէն։ Օլիվիէ լսելով այդ թակարդն որուն մէջ պիտի իյնայ իր սիրելագոյն բարեկամը և ինքն ալ արդէն կեանքէն յուսահատ և յափրացած՝ կը սողոսկէ հողին վրայէն, կը մագլցի պարտէզին վեր, կը ցատկէ մեղմօրէն մէջն և դռնէն դուրս կ'ելլէ իբր ճշմարիտ յանցաւոր։ Անմիջապէս ամուսնոյն կապարներուն տակ կ'իյնայ անշունչ և այսպէս կը զոհէ ինքզինքն ի սէր իր բարեկամին։

* * *

Վէպը կը վերջանայ հոս և միշտ կը մնայ լուծել սա հարցը թէ ո՞րը զօրաւոր եղած է. բարեկամութի՞ւնը թէ սէրն։ Երկու զգացումներն ալ պահ մը յաղթական կ'ըլլան. սէրը, թէ կը նուաճէ իր սպանութեանը մէջ ամէն մտածում, ամէն կամք,—բարեկամութիւնն ալ ոչ նուազ զօրեղ է և կենդանի. իր անձնուիրութեան մէջ, այնչափ կը վերանայ որ մինչեւ իսկ չվարանիր կրել անձին զոհողութիւնն ի ի շնորհս այդ չքնաղ զգացման։ Անբնական պիտի երեւի թերեւս այսպիսի բարձրութիւն մը, բայց Պուրժէ զայն բնական ընելու աստիճան պարզած է տրամաբանական վարպետութեամբ, և անկարելին վերածած է կարելիոյն կարգը։

ՇԵՐԱՄ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԿՈՅՐԵՐՈՒՆ ԴԻՐԸ

Մարդկային ընկերութեան առաջին ու վսեմ պարտականութիւններէն մին է օգնել իր այն անդամոց որք անկարող են կենաց պայքարը մղելու։ Մեր բարեգործականութիւնն սփռել անոնց վրայ որ կը վշտակրին, ամոքել անոնց ցաւագին կեանքը, գթոտ միջամտութեամբ մը հաւաքել ու խնամել գծնդակ մեկուսացման դատապարտեալ այս թշուառներն, աւելի ազնիւ ու օգտակար նպատակ մը կա՞յ արդեօք։

Մարդասէրներն ըմբռնած են այս վսեմ գործն և վեհանձնաբար աշխատած են՝ եթէ ոչ ջնջել գէթ ամոքել այս մարմնական ու բարոյական տառապանքն։ Ահա այս յարատեւ ջանքերու ծնունդն են հիւանդանոցներն, աղքատանոցները, ծերանոցներն, անկելանոցներն, ևայլն։

Ի սկզբան մարդկային գթութեան հոգածութիւնն եղաւ հիւանդներուն ու ցաւագարներուն նիւթական կեանքը միայն ապահովել, որք որ և է աշխատութեամբ չէին կրնար հայթայթել իրենց ապրուստը։ Բայց աւելի խելացի մարդասէրներ, աւելի լուսամիտ գիտութեամբ մ'օժտուած, խորհեցան թէ ցաւագարներէն ոմանք հակառակ իրենց մարմնական թերութեան, օժտուած էին զգայարանաց ոմանց ա՛յնպիսի ճարտարութեամբ ու կատարելութեամբ, որ մասնաւոր դաստիարակութեամբ մը պիտի կրնային աշխատիլ և իրենց ապրուստը ճարել յարմար զբաղումներով։ Այսպէս փոխանակ կրաւորական ողորմելի կեանք մը վարելու, իրենք ալ գործունեայ էակներ, աշխատաւորներ պիտի դառնային։ Մարդկային ընկերութեան վրայ բեռ ըլլալէ պիտի դադրէին և այս թշուառներուն կեանքը պիտի բարձրանար նիւթապէս ու բարոյապէս։ Այս նիւթական հոգածութենէն յետոյ պիտի գար բարոյականը. ձեռական աշխատութեան վրայ պիտի աւելնար մտաւորական և ուղեղային աշխատութիւնն. արհեստաբանէն յետոյ ուսումը։ Ահա այս երեք շրջանէն անցած է մանաւանդ կոյրերու համար տարուած հոգածութիւնը, մանաւանդ ի Ֆրանսա, որ եօթն դարէ ի վեր կը շարունակէ իր դանդաղ, այլ ապահով բարեշրջութիւնը դէպի միշտ լիակատար յառաջդիմութիւն։

* * *

Արդարեւ, 1254ին Սուրբն Լուդովիկոս, եօթներորդ խաչակրաց պատերազմէն վերադարձին, վեհանձն մտածութեամբ մը հիմնած է Երեք Հարիւրներու կուրանոցը՝ Բարիզ քաղաքի խեղճ կոյրերուն համար։ Այնուհետեւ թէ՝ աշխարհային և թէ՝ հոգեւոր իշխանութիւնք սկսան իրենց հզօր պաշտպանութեան ներքեւ առնել լոյս աշխարհէն այս զրկեալներն, այնպէս որ անոնց նիւթական կեանքն այլ եւս ապահովեալ էր, և մինչեւ իսկ կրնային ինչ ինչ ձեռական աշխատութիւններ ալ կատարել, բայց մտաւորական տեսակէտով ցաւալի անգործունէութեան մը մէջ կը մնային։

Տասնեւութերորդ դարուն վերջերն էր որ Վալանթէն Հոյի անուն մարդասէր մը՝ առաջին անգամ ըլլալով՝ դիտեց թէ իրենց ցաւագարութեան պատճառաւ հասարակաց կեանքէն մեկուսացեալ այս թշուառներն ընդհանրապէս օժտուած են ուշիմութեամբ եւ նուրբ կորովամտութեամբ, բան մը զոր Վիկթօր Հիւկօ ապա պիտի անմահացնէր հռչակաւոր յանգաւորովն.

Մտածո՜յ աչքն երբ մարի,
Մտքին աչքը կը վառի։

Ինչո՞ւ համար կոյրերուն չտալ դաստիարակութիւն մը։ Ինչո՞ւ համար մարդկային ծանօթութիւններ չփոխել անոնց միտքերուն մէջ, որք սքանչե-

Լատկէս յարմար են ուղղագրութեան եւ խորհրդածութեան ։ Բայց կրթուելու, ուսանելու համար պէտք է կարդալ, պէտք է գրել. ուստի կոյրերուն այս մեծ մարդասէրը գրի դրութիւն մը հնարեց, որ ապա սկզբնակէտը պիտի ըլլար աւելի չահեկան դրութիւններու ։ Վալանթէնի հնարած գիրերն էին ուռուցիկ տառեր, ճիշդ մեր սովորական տառերուն նման, զոր խոշորացուցիչներու մէջ չարեց։ Կոյրերուն սովրեցուց ճանչնալ զանոնք, շօշափմամբ իրարմէ զանազանել եւ կարդալ։ Մինչեւ իսկ իր պաշտպանեալներուն համար գիրքեր ալ չինեց ցցուած գիրերով ։ Կոյրերուն գիրն հնարուած էր ։

Այս դրութիւնը, թէպէտ ուշագրաւ էր եւ առաջին լուծումն, սակայն գործնական բազմաթիւ անպատեհութիւններ ունէր, և հետեւապէս գրի նոր ձեւեր առաջարկուեցան։ Շատ չանցած, հանճարեղ կոյր մը՝ Լուի Պրայլ՝ 1828 ին հնարեց իր այբուբէնն, որ միայն վեց կէտէ կը բաղկանայ։ Այս կէտերը զանազան կերպով զուգադրելով, ֆրանսերէն այբուբէնին ամէն գրերուն ձայնը կարելի էր հանել, և կոյրերը մինչեւ անգամ սկսան գրել յատուկ գրոցով մը և իրարու հետ թղթակցիլ։

Սակայն այս դրութիւնն ալ ծանր անպատեհութիւն մ'ունէր։ Պրայլի այբուբէնն յարմարցուած ու միայն կոյրերուն յատուկ բան մ'էր։ Ոչ-կոյրերն չէին կրնար հասկնալ զայն, առանց մասնաւոր ուսման։ Ուստի պէտք էր հնարել գործնական միջոց մը, որով կոյրերն ու տեսնողները կարենային թղթակցիլ առանց միջնորդի ։ Այս գիւտն ալ վերապահուած էր Սէն-Վէնսան-տը-Բօլի կոյր կոյսերուն հոգեւոր հօր՝ Սթիւց աբբային՝ որ կրկնագիր մեքենայ մը հնարած է։ Իր առաջարկած դրութիւնն հանճարեղ ու գոհացուցիչ լուծում մ'է արդարեւ։ Կոյրերուն համար կը պահէ Պրայլի կէտերէն ձեւացած գիրերն, բայց անոնց տակը կը կցէ նաեւ համապատասխան լատինական գիրերն ոչ-կոյրերու համար։ Երկու տեսակ գիրերն ալ իրիսալին չինուած են, և գրելու փոքր ու չատ պարզ մեքենայով մը կը դրուին։ Այս գործիքը կը բաղկանայ չարժուն սկաւառակէ մը, որոյ բոլորտիքը զետեղուած են թէ՝ Պրայլի կիսաձեւ գիրերն և թէ՝ լատինական տառերն։ Ուղղանկիւնի տափակ տուփի մը ձեւն ունի, որոյ խուփը կը կրէ չարժուն սկաւառակը։ Տուփին ներսը կը դնուի պնակիտ որ սպադրելի թուղթը կրելու սահմանուած է։

Սկաւառակին բոլորտիքը զետեղուած տառերը չարժուն են գրի մեքենաներու տառերուն պէս։ Վերին կողմը կը ներկայացնէ, կոյրին մատին տակ, Պրայլի կէտերն և վարի կողմն ալ, այսինքն այն կողմն որ թղթին հետ շօշափման մէջ է, կը կրէ թէ՝ Պրայլի կէտերն և թէ՝ սովորական այբուբէնի գիրերը։ Գործիքը կը բանի մեծ դիւրութեամբ, նման այն գրի մեքենաներուն որոցմէ հատ մ'ալ մեր Պատրիարքարանը կը գտնուի, կարծենք։

Այս նորահնար մեքենային նպատակն է ոչ թէ արագ գրել, այլ մանաւանդ միջոց մ'ընծայել կոյրերուն և ոչ-կոյրերուն, որ առանց միջնորդի կարենան թղթակցիլ, առանց իւրաքանչիւրը նոր այբուբէն մը սովրելու պէտք ունենալու։ Հնարիչն ամէնէն ձեռնհաս կոյրերուն ջերմագին քաջալերութիւններն ստացեր է, սակայն այս գիւտն ալ սահմանափակ վիճակի մէջ մնալու դատապարտուած է, եթէ մեծ մարդասէր մը կամ մարդասէրներ անոր չինութեան ու ընդհանրացման համար պէտք եղած դրամը չընձեռեն։ Ինչպէս կը տեսնէք, տկար մարդկութիւնը միշտ պէտք ունի մարդասէրներուն։ Ապրին մարդասէրները։

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

Պատմութիւն մը, որ անցեալ օր սիրտն էրած վաճառական մը ինձ ըրաւ, տեղի տուաւ քանի մը խօսք ըսել «հաճզի»(*) դրութեան վրայ։

Այս վաճառականն, որ մէկէն աւելի առնելիք ունէր, դատ կը բանայ իր պարտականին դէմ, և միեւնոյն ժամանակ իր պահանջքն ապահովելու համար, անոր ինչքը գրաւի տակ կառնէ։

Վաճառականը կը կարծէ թէ, իր պարտականին ինչքը գրաւի տակ առնելով, իր առնելիքն ամէնկերպով ապահովուած է. ուստի պարտականին հետ տեսակ մը համաձայնութիւն գոյացնելով ժամանակի մը համար դատը կը յետաձգէ. բայց այն ատեն այդ պարտականը անանկանալով, իր միւս ինչքերուն հետ գրաւի տակ առնուած ինչքերն ալ հաւասարապէս բոլոր պարտապահանջներուն մէջ կը բաժնուին։ Խեղճ վաճառականն, որ մինչեւ այն ատեն այդ գրաւի տակ առնուած ինչքը իրենն ըլլալ կը կարծէր, յուսահատութեամբ կը տեսնէ թէ սխալած է։

«Հաճզ»ն և ոչ մէկ պարագայի մէջ գրաւի տակ առնողին համար ապահովութիւն մը չէ. և միւս պարտապահանջներուն հետ բաղդատելով իրեն առաւելութիւն մը չընծայեր. գրաւը տեսակ մը միջոց է, որ պարտականին արգելք մը կըլլայ, որպէս զի ինչքը՝ պարտատէրերէն չփախցնէ։ Իրաւ ալ, եթէ գրաւն անփոխադրելի կալուածի մը վրայ դրուի, Տէֆթէրը Խաքանիի վարչութեան ազդարարութիւն կ'ըլլայ, որպէս զի եթէ այդ կալուածը ծախել ուզուի, փոխանցումը չկատարէ. իսկ եթէ փոխադրելի ապրանք մը գրաւի տակ առնուի, կառավարութիւնը կամ այդ ապրանքը տեղ մը փոխադրելով կը պահէ կամ գտնուած տեղը կնիքի տակ կ'առնէ, և ահա այս միջոցներուն ամէնքն ալ պարտականին՝ իր ինչքն ի վնաս իր պարտապահանջներուն ձեռքէ հանելուն դէմ՝ պատուարներ են, սակայն երբեք չեն կրնար արգելք մը համարուիլ, որ միւս պարտապահանջներն ալ, այդ գրաւի տակ առնուած ինչքերէն իրենց բաժինը չունենան ։ Պարտապահանջներէն մէկուն՝ միւսներէն առաջ գրաւի տակ առած ըլլալը, իրեն ունէ առաւելութիւն մը չընծայեր։ Ուստի գրաւի տակ առնուած ինչքն ալ, միւս ստացուածքին հետ, բոլոր պարտապահանջներուն մէջ իրենց առնելիքին համեմատ կը բաժնուի։

Եւ ահա այս կերպով «հաճզ» «րէհին»էն կը տարբերի, որահետեւ եթէ պարտքի մը փոխարէն ունէ բան «րէհն» գրուի, մինչեւ որ այդ պարտքն իր տոկոսովը չը հատուցուի, ոչ ոք կրնայ անկէ օգտուիլ։

Ուստի կը յորդորեմ գրաւի նմանաւորներն, որպէս զի չի խաբուին, կարծելով թէ, իրենց պարտականին ինչքը գրաւի տակ առնելով, պահանջնին ապահոված կըլլան, և նման օրինակ պարագայի մը մէջ չը վնասուին։ Տիրան Երկանեան

(*) Սէքուեսթրօ բառը թէեւ ժողովրդեան մէջ հաճզի նշանակութեամբ ընդհանրացած է, բայց այդ բառը բնաւ այդ իմաստը չունի. իտալերէն Սէքուէստրօ և գաղղիերէն Սէքուէստրը վէճի նիւթ եղած առարկայի մը՝ երրորդ անձի մը յանձնուիլն է, մինչեւ որ դատարանն այդ առարկային նկատմամբ որոշում մը տայ. Հաճզ՝ Սէզիին թարգմանութիւնն է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիական թերթ մը կիմանայ թէ ռուս ու ֆրանսացի մէկ քանի սպաներ որք ժամանակաւ Հապէշստան կը գտնուէին, Խարթումի Եմիրին ծառայութեանը մէջ մտեր են, որուն զինուորական ույժերը վերակազմելու կաշխատին։ Այդ սպաներ միեւնոյն ժամանակ իրենց կառավարութեանց ծառայութեան մէջ ալ կը գտնուին։ Անգլիական թերթը կըսէ թէ այս վերջին պարագան պէտք է նկատողութեան առնել երբ Բարիզէն ու Բեդերսպուրկէն բողոքներ ըլլան անգլիական կառավարութեան։ Բլըներ փաշա ալ տեղեկութիւն ունի եղեր այդ վիճակին վրայ։

—Սուլտանի արտօանքին պիտի հրամայէ ոչ թէ Բլըներ փաշա, այլ Ուոտ փաշա։

ՖՐԱՆՍԱ

Անցեալ երկուշաբթի Նախագահ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ Ռանպույեէի մէջ հրացանով որսորդութիւն մը կատարեց ի պատիւ Նիքօլա Նիքօլայեվիչ մեծ-դուքսին։ Մասնաւոր խումբ մը որսի վայրը տարաւ մեծ-դուքսը՝ իր թիկնապահներէն հետ, արտաքին գործոց նախարար Մ. Հանօթօ, պատերազմական նախարար Պիյօ, ընդհանուր սպայակոյտի պետ զօրավար Պուատէֆր և ուրիշներ։ Նախագահն ու իր հիւրերն իրիկուան Բարիզ վերադարձան։

—Խորհրդարանն ընդունեց ծովային նախարարութեան ծրագիրը։ Նախարար Պէնար ծովակալը խոստացաւ մասնաւոր ծրագիր մը ներկայացնել Պրեսթի ու Շէրպուրկի նաւահանգիստներու ամրացման աշխատութեանց։

—Խորհրդարանը պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութեան մը առթիւ 51ի դէմ 482 ձայնով մերժեց Մ. Ժօրէսի առաջարկութիւնը որ էր մէկ տարուան իջեցնել զինուորական ծառայութեան ժամանակամիջոցը։

—Խորհրդարանական յանձնաժողովն ընդունեց Ֆրանսայի Պանքային մենաշնորհը քսան երեք տարի երկարելու առաջարկը՝ պայմանաւ որ այդ մենաշնորհն 1912ին ջնջելու իրաւունք ունենայ կառավարութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Համպուրկի մէջ չաչխատող գործաւորք կը խուժեն աշխատողներուն վրայ և խնդիրն այդ կերպով անկանոն հանգամանք մը կ'առնէ։ Չաշխատող գործաւորք յարձակեցան Մաթէպուրկէն հոն գացած երեսուն չափ գործաւորներուն վրայ՝ երբ այս վերջինք նաւահանգիստ կը տարուէին, զանոնք դուրս քաշեցին կառքերէն. ոստիկանութիւնը միջամտելով ամբոխը ցրուեց։

—Նորտ Տէօյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ կ'ըսէ թէ Բօրթուգալի կառավարութեան ընթացքին չնորհիւ Գերմանիա ի մօտոյ կատարեալ գոհացում պիտի ստանայ այն անօրութեանց համար որ Լօրէնսօ-Մարքէզի մէջ եղաւ գերմանական հիւպատոսարանին։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Նախարարութիւնը՝ Մ. Ցիէվարի ու ընդդիմադիր-ազատականաց հետ երկար բանակցութիւններէ յետոյ՝ կ'երեւի թէ որոշած է Խորհրդարանին առաջարկել Կէննատիկոս մետրապոլտին դատին վերաքննութիւնը։ Նախորդ նախարարութեան անդամներէն չատերը կը հակառակին վերաքննութեան, որով նախարարական նոր տագնապ մը հաւանական կը թուի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Իշխանին պալատին արարողապետ Պուլպուլօն կոմսն ընդհանուր արարողապետ պիտի կարգուի փոխանակ Ֆօրա կոմսին, որուն հրաժարականն ընդունուեցաւ։ Բուքրէշի և Վիէննայի պուլկարական [illegible] գործակատարները՝ Մ. Մ. Սթանիօֆ ու Սիրմաճէֆ ի մօտոյ իրենց պաշտօնատեղիները պիտի երթան։

ԱՒՍՏՐԻԱ

Ծերակոյտի նախագահ Թրօթմանստորֆ-Վէյնսպէրկ կոմսն, որուն մահը ծանուցուեցաւ, 1884էն ի վեր կը վարէր կայսերական պալատան առաջին սենեկապետի պաշտօնը։ 1870ին դեսպան էր ի Վատիկան և Հռոմայ առման օրը կը գտնուէր Պիոս Թ. Պապին քով։ 1879էն ի վեր կը նախագահէր ծերակոյտին։ Ամուսնացած է Լիխտէնշդայնի իշխանուհւոյ մը հետ, յորմէ ունի չորս զաւակ, որոց մին, աղջիկ, ամուսնացած է Պոհէմիայի կառավարիչ Քուտէնհօվ կոմսին հետ։

—Այշոշիի ժողովուրդը խիստ գոհ մնաց Աւստրիոյ գահաժառանգ իշխանին հոն երթալէն, մանաւանդ Վիէնայի իշխանին վրայ եղած յարձակումէն յետոյ, որուն բոլոր հեղինակները ձերբակալուեցան։

ՍՊԱՆԻԱ

Կառավարութիւնը Վալէնսիա ղրկեց Մարիա-Թէրեզա առաջին կարգի չոգենաւորատանը և նախզգուշական միջոցներ ձեռք առաւ այն ցոյցերուն համար որ կը վախցուի թէ տեղի ունենան երբ ամերիկեան Լօռօ-բրաու շոգենաւը նոյն նաւահանգիստը ժամանէ։ Շոգենաւը մէկ քանի անգամներ Միացեալ Նահանգներէն ապստամբ մարդեր տարած էր ի Քուպա. այժմ պարզ շոգենաւ է. Սիկիլիայէն բեռ առած է և Վալէնսիային ալ պիտի անցնի։ Լրագիրք կըսեն թէ Վալէնսիայի ամբոխն կառավարութիւնն եթէ հարկ ըլլայ պիտի ստիպէ որ շոգենաւը քաղաքէն հեռու կենայ՝ մարտնաւերուն մօտ։ Կըսուի թէ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը ծանուցեր է ամերիկեան դեսպանին թէ Լօռօ-բրաու շոգենաւուն Վալէնսիայի նաւահանգիստին մէջ կենալն անպատեհ է. միւս կողմէ նախարարին ապահովցուցեր է թէ կանխահոգ միջոցներ ձեռք առնուած են ամէն պատահականութեանց դէմ։ Ամերիկեան հիւպատոսարանն ի Վալէնսիա պաշտպանութեան տակ առնուեցաւ. վրայ կայ թէ Լօռօ-բրաու անգլիական դրօշակ պարզած է։ Բազոր նաւուղիք, գործաւորք, բեռնակիրք և այլն ծանուցին թէ բնաւ չեն ուզեր գործ ունենալ այդ շոգենաւուն հետ։ Ամերիկեան հիւպատոսն ի նկատի առնելով հանրային կարծիքը, հեռագրեց որոց որ անկ է թէ Լօռօ-բրաու Սպանիոյ և ոչ մէկ նաւահանգստին մէջ չկենայ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Նօվօյէ Վրէմեա իր դեկտ. 11ի խմբագրականաւ այս կարծիքը կը յայտնէ թէ Մեծին Բրիտանիոյ և Ռուսիոյ միջեւ մերձեցում մը յոյժ փափաքելի է, զի հակառակ պարագայի մէջ Անգլիա միշտ կարող պիտի ըլլայ եւրոպական միջազգային հաւասարակշռութիւնն եղծել, իր շահուն համեմատ ույժ տալով Եռեակ կամ Երկեակ դաշնակցութեան։ Երկու կողմն ալ զիջումներ պէտք է ընէ այս բաղձալի մերձեցումն յառաջ բերելու համար։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՀՌԵԼԻ ՏՌԱՄ

Բարիզի լրագիրք երկարօրէն կը պատմեն յուսահատութեան և կատաղութեան ահռելի դէպք մը որ տեղի ունեցաւ Պուլօնեի մօտակայ գիւղի մը մէջ։ Քարտակոյ մը յանկարծ անհոգնէն վար նետելով ինքզինք բէվոլվէրն առաւ ու գետնակաճար ըրաւ իր ութամեայ որդին, եռամեայ դուստրն և իր մեռած եղբօր իննամեայ որբուհին, ապա հրազէնն իր քունքին ուղղելով կայծականահար եղաւ։ Որբուհին ալ մեռաւ. միւսները մահամերձ են։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

Քրիւկըր Նախագահը փակեց Թրանսվալի ազգային ժողովին նստաշրջանն որ մէկ մ'ալ փետրուարին պիտի բացուի։ Ներկայ էին անգլիական նոր գործակատարն և օտար հիւպատոսք։ Պատուական Նախագահը խաղաղութեան ճառ մ'արտասանելով փափաք յայտնեց որ Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութեան հետ ամէն խնդիրներ սիրով և հաշտութեամբ վերջանան։

— Ի Բօրտէքսալ Պօէրները մեծ հանդէսով մը պիտի տօնեն իրենց 1880ին Անգլիոյ դէմ ձեռք բերած անկախութեան տարեդարձը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին այս Դշ.ի նիստին մէջ երեսփոխան Ապրանեի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պայմանադրութեան վրայ խօսելով, իրաւունք տուաւ աւստրեան կառավարութեան, որ Հունգարիոյ հետ տասնամեայ պայմանագիրը նորոգելու համար կը պահանջէ որ Հունգարիա աւելի մեծ չափով մասնակցի աւստրեւհունգարական տէրութեան հասարակական ծախքերուն. որովհետեւ, ըսաւ երեսփոխանը, Հունգարիա քսանոց դարէ մ'ի վեր տնտեսական և ընկերական մեծամեծ յառաջդիմութիւններ ըրած է, և այսօր կարող է աւելի մեծ բեռ մը տանիլ։ Մայրայեկ ձախակողմը խիստ բողոքներով մերժեց այս խօսքերը, դանդատելով որ Մ. Ապրանեի Հունգարիոյ իրաւունքները կը ծախէ Աւստրիոյ։ Աղմուկն այնքան չատցաւ, այնքան մեծցաւ որ ատենապետն հարկադրեցաւ նիստը դադրեցնել։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Գէորգիոս Թագաւորն երբ իր ներկայութեան ընդունեց Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանն, ըսաւ թէ իր յայտարարով ծանուցած միջոցներու միակ նպատակն է բանակը վերակազմել, հետեւաբար տեղիք ու չ կասկած պէտք չէ ներչնչէ Ցունաստանի խաղաղասէր քաղաքականութեան վրայ։

ԻՏԱԼԻԱ

Բալերմօյի մէջ զինուորք բռնաջինջ ըրին Քասթէլդրէօնյի աւազակախումբը։ Քօլլօթթի աւազակն ու եղբայրն և ընկերը՝ Զիչէրօ, որոց գլուխը բերողին պարգեւ խոստացուած էր, սպաննուեցան։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց թէ Վէնէզուէլայի սահմանագլխոյն կարգադրութեանց վերաբերեալ որոշմնագրին անփոփոխ է իր արդիւնքին մէջ և թէ կարելի չէ փոփոխել իրաւարար դատարանին մէջ Վէնէզուէլայի ներկայացուցիչ մ'ընդունելու համար։ Նախագահ Քրէսրօ ապահովցուց Միացեալ Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը թէ պիտի փութացնէ Վէնէզուէլայի Խորհրդարանն որ հաւանի եղած կարգադրութեան և թէ հաւանականութիւնք կան թէ պիտի յաջողի եղած ընդդիմութեան հակառակ։

—Նիւ Եօրքի մէջ անցեալ ուրբաթ գերմանացի մը սեղոյն գերմանական հիւպատոս Մ. Սթիւքլէն սպաննել փորձեց, սակայն չյաջողեցաւ. ոստիկանութիւնը հասնելով ձերբակալեց։ Կըսուի թէ Լոնտոնէն կուգայ և անձնական թշնամութիւն մ'ունէր հիւպատոսին դէմ։

ՔԱՆԱՏԱ

Քանատայի ազատական ու ազատափոխանակութեան կուսակից նախարարութեան աւելորական նախարար Սըր Րիչարտ Քարթրայթ ի մօտոյ Վաշինկթըն պիտի երթայ, որ հանրապետական կուսակցութեան պետերուն կարծիքը պիտի առնու՝ մաքսային փոխադարձութեան դաշնագիր մը կնքելու համար Քանատայի և Միացեալ Նահանգաց միջեւ։ Քանատայի խորհրդարանին ազատական և ազդեցիկ անդամներէ մին այցելութիւն տալով Մր.

(28)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԿԱՄԲԸ

Դուք սիրած էք ա՛յնպիսի առհմէ մը որ ազատութիւն կուտայ եւ ոչ թէ կ'առնու։ Բայց ես չատ տարբեր եմ, եւ հայլու միակ թոռ մ'ունիմ որ յաճախ երեսի վրայ կը թողու զիս ո՛չ թէ վրաս սէր չունենալուն համար, այլ վասն զի ընկերութեան մէջ մնած ըլլալով, իր հաճոյից անձնատուր եղած է . . . Գրեթէ միշտ առանձին եմ, եւ չատ անգամ ցաւ զգացած եմ որ աղջիկ թոռ մը չունիմ։ Նա իր մեծ մօրը քով պիտի մնար եւ ես ալ առանձնութեան տրտմութիւնները պիտի չզգայի։ Երբոր զձեզ տեսայ, ինձ թուեցաւ թէ բաղդը զրկած էր ինձ այդ աղջիկն որու կը բաղձայի, եւ խորհեցայ խնդրել ձենէ որպէս զի իմ քովս գաք՝ ձեր ծնողաց կատարած դերը շարունակելու համար, եւ որպէս զի դուք ալ բարերարուհիս ըլլաք՝ օգնելով ինձ որ կեանքս վճարեմ ինչպէս անոնք օգնած էին ինձ որպէս զի այդ կեանքն ապրիմ։

Այս արտաբուղխ բառերուն առջեւ, Էլէն տժգունեցաւ, արցունքի կաթիլներ ցայտեցին աչքերէն, եւ տեսնելով որ Տիկին Էրօ թեւերն իրեն կը կարկառէր, անոնց մէջ նետուեցաւ չկրնալով այլ եւս զսպել։

—Կընդունի՞ք, գոչեց մեծ մայրն՝ ուրախութեամբ։

Էլէն ինքզինք ետ քաշեց այս պըրակաճառնումէն որ կարծես այժմէն զերի կ'ընէր զինքն, եւ գլուխն յամրաբար ցնցելով՝ ըսաւ.

—Դեռ չեմ կրնար պատասխանել ձեզ, Տիկին։ Խորապէս չնորհապարտ եմ ձեզ, բայց կուզեմ խորհիլ, եւ տեղի չտալ զգացման մ'առաջին խանդին, որոյ վրայ կրնանք օր մը երկուքս ալ ցաւիլ։ Մի՛ սրտմտիք ինձ դէմ եթէ անկեղծօրէն եւ անթաքոյց մտքով կը խօսիմ։ Բայց երկար ատենէ ի վեր ինքնուրոյն ապրելու վարժուած ըլլալով՝ թերեւս միտքս քիչ մ'աւելի հաստատակամութիւն ստացած է քան որչափ կը վայլէ կնոջ մը։ Այս պահուս ինչ որ կ'առաջարկէք ինձ, այն է թէ պէտք է ազատութենէս հրաժարիմ, համեստ այլ անխառն կեանքս թողում եւ ձեր քով գամ ապրիլ, ձե՛ր որ բարութեան ամէն հաւանականութիւնները կ'ընծայէք, բայց ես չեմ ճանչնար զձեզ ա՛յնպիսի ընկերութեան մը մէջ որ հնադութիւններով ու վարանումներով լեցուն կ'երեւի ինձ։ Եթէ երջնեմ ընել ինչ որ կը խնդրէք ինէ, այլ եւս դժուարութեամբ միայն կրնամ ետ դառնալ։ Ստացած նոր ունակութիւններս աւելի տաժանակիր պիտի գործեն ազատութիւնս, եւ փոփոխութենէ մ' զոր իրաւամբ նպաստաւոր գտած կրնամ ըլլալ, վհատութիւն ու տխրութիւն միայն պիտի քաղեմ։ Ուստի պէտք է որ ես ինձ հետ խորհրդակցիմ եւ թեր ու դէմը կշռեմ։ Երբ մի անգամ որոշեմ, ի՛նչ որ ըլլայ որոշումս, այլ եւս բան մը պիտի չկրնայ ինձ փոխել տալ զայն։

—Կը տեսնեմ որ, ըսաւ Տիկին Էրօ՝ հետաքրքրութեամբ քննելով գեղեցիկ օրիորդը, բարոյական ոյժ, հաստատակամութիւն ունիք։ Այս բան կը զարմացնէ կը հիացնէ զիս, զի՛ս որ երբեք չեմ ունեցած այդ արիութիւնն եւ միշտ ուրիշներուն կամքը կատարած եմ։ Էրօ կը հրամայէր տանը մէջ, եւ կը հակէի որ իր հրամանները կատարուին։ Իրմէ ետքը զաւակս, իրաւ է որ աւելի մեղկութեամբ, իշխանութիւնը ձեռք առաւ եւ ես չարունակեցի հնազանդիլ։ Այսօր տէրը Լուին է, եւ՝ կը բաւէ որ այդ տղայն ժպտի, իսկոյն կը կատարեմ իր քմահաճոյքը։ Բաց կ'զգամ թէ կը մեղանչեմ, բայց ի՞նչ օգուտ։ Պէտք է առաջնորդել այս տկար ու թեթեւամիտ տղուն, փոխանակ «չատ աղէկ» ըսելու իր ամէն ուզածին։ Զարհուրելի ճակատագիր մ'է որ տղայն ընդհանրապէս հօր իր արժէքը չունենար եւ թէ պապուն դիզած հարստութիւնն յաճախ կը վատնուի թոռան կողմէ։ Մեր գործերն՝ որ ժամանակաւ բարգաւաճ էին, երթալով կը կորսուին առանց մեզմէ։ Արդ, ինչպէս Պ. Էրօ ըսել կ'ըսէր, չաւելցող հարստութիւնը կը պակսի։ Քանի որ Թոռս ամուրի մնայ, հանգիստ պիտի չառնեմ։ Թղթախաղն ու ձիարշաւները առանց հաշուելու, ա՛յնքան անպիտան կեանք կանոր չատ դրամ կ'առնեն։ Երբ ամուսնանայ, կը ճանչնամ զինքը, պիտի սկսի կանոնաւոր կեանք մը վարել, հեզ ու բարի արարած մ'է . . . Պիտի պաշտէ իր կինը, պիտի սիրէ զաւակներն եւ գործերուն անօրէնութիւնը նորէն պիտի ստանձնէ, փոխանակ բաժնետէրերու իրմէ տեսմար խորհրդի մը ձեռքը թողլու։ Այն ատեն պիտի օրհնեմ երկինք, եւ ալ մտամնջութիւն պիտի չունենամ . . . բայց, որպէս զի այս արդիւնք ձեռք բերեմ, քովս մէկն ունենալու եմ որ խորհուրդ տայ ինձ եւ պաշտպանէ զիս։ Շատ պառաւ եմ, կան բաներ զոր ոչ գիտեմ եւ ոչ ալ պիտի սովրիմ։ Ձեր նրբամտութեան ու ճարտարամտութեան աջակցութիւնն ընձեռեցէք ինձ։ Դատեցէք ա՛յն բարիքն զոր կրնաք ընել, ըմբռնեցէք թէ ծառայութիւնը զո՛ր պիտի մատուցանէք ինձ եւ ոչ թէ ես ձեզ։

Էլէն պատասխան չտուաւ։ Պատուհանին քով կանգնած, մտախոհ կը դիտէր արտաքին այն ճեմավայրին որ իր պատուհաններուն ներքեւնեը կ'ամփոփուէր։ Կը տեսնէր որ անոնք՝ իրենց աշխոյժ զուարթներով՝ կը փաթթուէին հինաւուրց ծառն եւ կանաչագեղ երփնատարրութեամբ մը հրապոյրը կ'ընծայէին անոր։ Եթէ տանիքը ու ծաղիկներու զարդարանքէն մերկանար, սեւաթոյր պատը նորէն պիտի երեւէր տրտում եւ տխուր։ Եւ իր մտածութեան մէջ, յանկարծական մերձեցում մը տեղի կ'ունենար իր անձին ու այս տունկին միջեւ, զոր ամէն օր իր ձեռքով կը մշակէր։ Ինչու ու փոքրիկ պատուհանուին պէս, իր գեղեցիկ ու թարմ երիտասարդութիւնն ալ պէտք չէ՞ր որ հինաւուրց ընտանիքին զարդարանքն ըլլար։ Ճակատագիրը կարծես զինքն անոր մօտ դրած էր, որպէս զի թեւերը տարածելով՝ աւելի սերտիւ ընդգրկէ զայն եւ անոր պաշտպանութիւնն ու հրապոյրն ըլլայ։

Եւ յանկարծ յիշողութեանը մէջ, աչքերուն առջեւէն անցաւ սգազգեաց Լուիի չնորհալի ու վայելուչ կերպարանքն, որ կանոնաւոր ժամերուն բակէն կ'անցնէր եւ իրրեւ օրինակելի զաւակ մը կ'այցէր պառաւ հանիին քով։ Ինչպէս ըսած էր Տիկին Էրօ, միթէ կարելի պիտի ըլլա՞ր նպաստաւոր ազդեցութիւն մ'ունենալ այս երիտասարդին կեանքը վրայ եւ օգնել մեծ մօրը, որպէս զի խլէ զայն չար ընկերութիւններէն որք ընտանեկան վառարանէն հեռի կը պահէին. զինքն՝ ի՞նչ առնչութիւն կայ նախընթաց օրն իր ետեւէն եկող այն յանդուգն յիմարին ու այս անոյշ ու հրապոյր որդին միջեւ, որուն համբոյն սպասած էր օրերով իր պատուհանէն։ Միթէ ա՛յս ընկերը չէ՞ր անոր չար սատանան։ Արդեօք պիտի կրնա՞ր անոր ձեռքէն կորզել զայն, զգաստութեան ու խոհականութեան ճամբան վերադարձնել, եւ փոխանակ ուժաթափ ու անպիտան կենցաղասէրի մը, կորովի ու կարող աշխատաւոր մ'ընել։ Բայց որո՞ւն օգտին համար պիտի կատարէր այս փրկարար գործն։ Անծանօթ աղջիկ մը պիտի նշանուէր Լուիի հետ որ կնութեան պիտի առնէր զայն։ Մեծ մայրն այսպէս ըսած էր. եթէ ամուսնանայ, պիտի կրնամ հանգիստ շունչ առնել։ Ո՞վ էր ուրեմն այն մանկամարդ աղջիկն որ օր մը Տիկին Էրօ պիտի կոչուէր եւ այս ամբողջ ընտանիքին ապագայն պիտի ապահովէր։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕԶԱՃԵԱՆ

Մաք Քինլի, յայտարարած թէ Քանատայի ազատական կուսակցութիւնը նպաստաւոր է այս կարգի դաշնագրոյ մը: Մր. Մաք Քինլի պատասխանեց թէ իր փափաքն է երկու երկիրներու բարեկամական ու ծեւիս յարաբերութիւններն աւելի ամրապնդել:

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 17 Դեկտ.— Բայխսթակը յետաձգուեցաւ մինչեւ 12 յունուար (Ն. Տ.): Բրուսիոյ Ծերակոյտն իրեն նախագահ ընտրեց Սոլմս իշխանը:

ՀՌՈՄ. — Ի մօտոյ առեւտրական դաշնագիր մը պիտի կնքուի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ:

—Խորհրդարանը 64ի դէմ 232 ձայնով հաւանեցաւ իտալեւթունուզական առեւտրական դաշնագրոյն:

ՎԻԷՆՆԱ.— Սերպիոյ Թագաւորն ու Միլան նախորդ Թագաւորը Լինցէն Վիէննա ժամանեցին:

—Աւստրիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագիրն առ առաւելն մայիս 1/13 ին գործադրութեան պիտի դրուի:

ՓԱՐԻԶ.— Արտաքին գործոց նախարարութիւնը դեսպանական կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ընէ:

—Լոնտոնի դեսպան Պ. տը Քուրսէլ յունուարի վերջը պիտի հրաժարի, չընդհատելու համար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի առկախ բանակցութիւնները:

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹ. — Օ'Աշաֆէնպուրկ վառօդի մեծ գործարանի մը մէջ պայթում մը տեղի ունենալով 17 գործաւոր մեռան եւ շատերն ալ վիրաւորուեցան:

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

ՓԱՐԻԶ, 18 Դեկտ. ([illegible]).—Ծննդեան եւ տարեգլխոյ տօնին պատճառաւ խորհրդարանը վաղը պիտի դադրեցնէ իր նիստերը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Գատըգիւղի Քարոզիչ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի կողմէ Տ. Խսրով քահանայ եւ Թաղ. Խորհրդոյ անդամք Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով յանուն Գատըգիւղի Հայ հասարակութեան փափաքը յայտնեցին որ Ն. Ամենապատուութիւն յառաջիկայ կիրակի օր Ս. Պատարագ մատուցանէ Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյ մէջ:

Ս. Պատրիարքը խոստացաւ կատարել Գատըգիւղցիներու այն հոգեւոր փափաքը:

Երէկ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը փոխադարձ այցելութիւն տուաւ ռուսական, աւստրիական ու իտալական դեսպաններուն. այսօր ալ գերմանական դեսպանատունը պիտի երթայ ի փոխադարձ այցելութիւն:

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Գրիգոր Լփրենեան եւ Մանուկեան Տիգրան էֆէնտիք երէկ Պատրիարքարան գալով Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցութիւն մ'ունեցան:

Վաղը Ռուսիոյ Նիքօլա Բ. կայսեր անուան տարեդարձն ըլլալով ի դիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Գեր. փոխանորդ Հայրն ընկերակցութեամբ Տ. Բարգէն վարդապետի շնորհաւորական այցելութեան պիտի երթայ ի ռուսական դեսպանատուն եւ ներկայ պիտի գտնուի դեսպանատան մատրան մէջ կարդացուելիք գոհաբանական աղօթքին:

Ծովային գործոց նախարար Վսեմ. Հասան փաշա իր այցետոմսը ղրկեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Տնտեսական գործոց մասնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ զբաղեցաւ կեդրոնական սնտուկին հաշուոց քննութեամբը:

Ինչպէս յայտնի է, նախորդ Խառն ժողովոյ օրով Բերայի մէջ առժամեայ Թաղ. խորհուրդ մը կազմուած էր: Այս անգամ յիշեալ խորհուրդն հրաժարական տըւած ըլլալով Քաղաքական ժողովոյ տեղական մասնաժողովին առաջարկութեան վրայ, Քաղաքական ժողովոյ որոշմամբ դարձեալ առժամանակեայ Թաղ. խորհուրդ մը կազմել Թաղային գործերը վարելու համար եւ որու անդամ կարգուեցան Վահան էֆ. Էսաեան, Կարապետ էֆ. Քափամաճեան, Մարգար էֆ. Ունճեան, Յակոբ էֆ. Պօշնագեան, Համբարձում էֆ. Թորոսեան, Միքայել էֆ. Կիւլլապեան, Գրիգոր էֆ. Սէլիմիյէճեան, Յովհաննէս էֆ. Պօյաճեան եւ Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան, իսկ Պարտուց հատուցման յանձնաժողովն որ անջատ եւ ուրոյն կազմակերպութիւն մը ունի եւ կը գտնուի արդէն իւր պաշտօնին վրայ, կոչուած է ըստ առաջնոյն շարունակել զայն:

—Վերջին դէպքերէն ի վեր Խասգիւղի եկեղեցին առանց Թաղական Խորհրդոյ մնացած ըլլալով այս մասին Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ մատուցուած յայտագրի մը վրայ, Տեղական մասնաժողովոյ առաջարկութեան համաձայն՝ առժամեայ Թաղական խորհուրդ մը կազմուեցաւ՝ որու անդամ կարգուեցան նոյն Թաղէն Գրիգոր էֆէնտի Աբրահամեան, Ալեքսան էֆէնտի Մանուկեան, Տօքթ. Յակոբ էֆէնտի Քէմհաճեան եւ Զաքար էֆէնտի Ճանիկեան. իսկ Պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն՝ անցագրատան պետ՝ Սեպուհ էֆէնտի Բլատեան: Այս առժամեայ Թաղական խորհուրդը մասնաւոր յանձնարարութիւն ընդունած է Քաղաքական ժողովէն, հաշիւ պահանջել այն անձերէն որք եկեղեցւոյ հասոյթից ձեռնմուխ եղած են՝ եկեղեցին առանց հսկողութեան մնացած միջոցին: Նաեւ ստուգել թէ եկեղեցւոյ գոյքերէն ու անօթներէն պակաս կա՞ն թէ ոչ եւ յայտագրել առ Վարչութիւն՝ սահմանելով միանգամայն պէտք եղած կարգադրութիւնն՝ այդ գոյքերը ապահովելու մասին: Նիւթական առձեռն միջոցներով վերաբանալ Ս. Ներսէսեան վարժարանն եւ ցանուցիր մանկտին ամփոփել՝ խնամելով զիրենք եւ միանգամայն անոնց նիւթական կարօտութիւններն ստուգել եւ ըստ կարի դարմանել. ժողովրդեան վիճակն ու կարօտութիւններն ստուգելով Վարչութեան առաջարկել ինչ դարման որ հնարաւոր կը թուի իրեն:

Ղալաթիոյ Կեդր. Վարժարանի խնամակալութիւնն իր հնգամեայ պաշտօնին լրմանը պատճառաւ ասկից առաջ ձեռնթափ եղած էր գործէ եւ նախորդ Խառն ժողովոյ կողմէ մասնաւոր կարգադրութիւն մ'եղած էր եկեղեցւոյ մատակարարութեան մասին: Քաղաքական ժողովս տեղական մասնաժողովոյ առաջարկութեան վրայ՝ Յանձնաժողով մը կազմեց որ պաշտօն պիտի ունենայ մինչ նոր տնօրէնութիւն եկեղեցւոյ եւ վարժարանին հասոյթները գանձել ու գոյքերը պահպանել, նիւթական վիճակը քննել եւ ստանալով հարկ եղած հաշիւներն ուսկից որ անկ է տեղեկագրել առ Վարչութիւն:

Այս յանձնաժողովոյ անդամ կարգուեցան Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան, Մաքսուտ էֆ. Հայրէնց եւ Յակոբ էֆ. Էսաեան:

Չորեքշաբթի օրը Բրօֆէսօռ Յակոբ էֆ. Ճէճիզեան՝ ի դիմաց Րոպերդ Քոլէճի Տնօրէն Մր. Ուաշպըրնի՝ շնորհաւորական այցելութեան եկաւ ի Պատրիարքարան՝ ընկերակցութեամբ Բիւթանական միութեան հոգեւոր ժողովոյ նախագահ եւ Խասգեղի Հայ-Բողոքականաց քարոզիչ Պատուելի Ասատուրեանի, եւ ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր՝ ընդունուեցաւ Պատրիարքարանի գլխաւոր պաշտօնէից կողմէ եւ իր այցաքարտը թողլով մեկնեցաւ:

Սահմանադրութեան վերաքննութեանը համար Խառն ժողովոյ կողմէ կարգեալ յանձնաժողովոյ մէջ կայ նաեւ Տ. Մելքիսեդեկ եպիսկոպոս Մուրատեան: Երէցեան Տ. Գէորգ վարդապետի անունը մեր երէկի թուոյն մէջ սխալմամբ դըրուած էր նոյն յանձնաժողովոյ անդամոց շարքին մէջ:

Ըստ փափաքանաց Թաղիս Պատուարժան ազգայնոց, Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել յԵկեղեցւոջ գիւղիս յառաջիկայ Դեկտ. 8, Կիւրակէ օր:

Հաճեցէ՛ք, Տէր Խմբագիր, ի գիտութիւն ներկայս հրատարակել Ձեր Պատուական թերթին մէջ:

Մնամք յարգանօք

Վ. Ատենապետ — Ատենադպիր

Յ. Յ. ԻՆՃԷԹԵԱՆ — Ն. ՄՈՒՐԱԹԵԱՆ

(Կնիք)

ՕՐԱՑՈՅՑ

1897 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Սեփականութիւն Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐՎԻՃԵՆ

Գին 40 Փարա

Յառաջիկայ երկուշաբթի օրուընէ սկսեալ կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով եւ Հիւանդանոցիս գրասենեակը, Պոլիս Մեծ Նոր խան միջին յարկ թիւ 48, 49, 50, 51:

ՏՕՔԹՕՐ

ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել՝ թէ բոլորովին ԲԵՐԱ փոխադրուած է, եւ կը բնակի ԹԱՔՍԻՄ ՓՈՂՈՑ թիւ 33, ուր բաց ի կիրակէ ամէն օր հիւանդ կընդունի ժամը 7—10. (Ը. Թ.):

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Բէթիմս գաւառին (Կրէտէ) կառավարիչ անուանեցաւ տեղւոյն զինուորական հրամանատար գնդապետ Հիւսնի պէյ:

Հալէպի նահանգին Անթապ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Հաճընի նախորդ գայմագամ Իսմայիլ Ֆեվզի պէյ:

Պիթլիսի նահանգին վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Սըվազի վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Թեվֆիք էֆէնտի:

Բերայի Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ անուանեցաւ Պոլսոյ Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Խայրի պէյ:

Խարբերդի նահանգին վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Վանայ նահանգին վերաքննիչ ատենին նախորդ ընդհանուր դատախազ Էմին էֆէնտի:

Մարաշի գաւառին Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Հէքքեարիի գաւառին Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Ահմէտ Զիվէր էֆէնտի:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՐՔՈՒՄՆԵՐ

Գոսովայի կուսակալութիւնը նոյեմ. 29 թուականաւ հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է Ներքին գործոց նախարարութեան,

«Երէկ իրիկունէ ի վեր տեւող յորդահոս անձրեւէն եւ լեռանց վըրայէ ձիւներուն հալելէն գոյացած հեղեղներէն Վարտար գետը յորդեցաւ. Սկիւպ գիւղաքաղաքին վարի կողմը գտնուած մէկ քանի տուներ ջուրերէն քշուեցան: Սկիւպէն եօթը քիլօմետր հեռուն գտնուած երկաթուղւոյ թրավերսները տեղերնուն խախտեցան: Այդ պատճառաւ այն կառախումբն, որ Սէլանիկ պիտի երթար, չկրնալով յառաջանալ ետ դարձաւ, բայց բարեբաղդաբար կառախումբին մէջ մարդու կորուստ չպատահեցաւ: Ողողումը տակաւին կը շարունակէ:»

—Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ կազմեալ զինուորական հաստատութեանց նպաստամատոյց յանձնաժողովոյ կողմէ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,823,742 ղրուշի:

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Ռումանական դեսպանն ու պուլկարական գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ:

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ հազար հինգ հարիւր ոսկիով ածուխ եւ այլն գնուեցաւ եւ յատկապէս կարգեալ յանձնաժողովն սկսաւ բաշխման գործողութեանց:

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնն որոշեց Թէրսանէի մէջ թանգարան մը հաստատել ինչպէս կայ եւրոպական նաւարանաց մէջ: Թանգարանին ու յարակից մատենադարանին տնօրէն կարգեցաւ նաւային գնդապետ Մէհմէտ Հիքմէթ պէյ:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարար Շէֆիգ պէյի եղբօրորդին՝ Ապտուլգատէր էֆէնտի կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ զինուորական վարժարանին ազնուականաց դասարանը փոխադրուեցաւ:

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉ.— Այտընի, Էնկիւրի, Գօնիայի, Արշիպեղագոսի կղզեաց, Պէյրութի, Սուրիայի եւ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգաց համար ալ դատական քննիչներ կարգուեցան:

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպանատան մէջ երէկ գիշեր սեղան մը տրուեցաւ որուն ներկայ գտնուեցան Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա, աւստրիական ու ֆրանսական դեսպանք, պապական նուիրակ Տ. Պոնէթթի, Բ. Դրան խրատագէտ խորհրդական Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան, ռուսական ու գերմանական դեսպանատան խորհրդականներն եւ այլք:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ոստիկանութեան պահականոցներուն մէջ գտնուած ոստիկանութեան պաշտօնէից մէկ ցուցակը պատրաստուելով պիտի մատուցուի ձեռնհաս իշխանութեան:

—Կ. Պոլսոյ ոստիկանութեան պահականոցներուն քննիչ կարգուեցաւ ոստիկանութեան երկրորդ գօմիսէր Ահմէտ Մուխթար էֆէնտի:

ՋԻՀՏԻ ՊԷՅ, Հաշուակալութեանց Ատենին նախորդ նախագահն, որ Զօր գաւառին կառավարիչ անուանուած էր, երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ:

ԿՐԵՏԷԷՆ կը գրեն թէ փոխառութեան համար կատարուած բանակցութիւնք տակաւին ելք մը չեն ունեցած:

ԴԱՏԱՍՏԱՆ.— Պուլկար կառավարութեան առաջարկութեամբ Սէլանիկի մէջ պիտի դատուի պետն այն աւազակաց որք երկրաչափ Մ. Բրէֆէն առեւանգելով փրկանք պահանջած էին: Այդ առաջարկութեան շարժառիթը սա է թէ դատն աւելի դիւրութեամբ պիտի տեսնուի, որովհետեւ աւազակաց պետը Սէլանիկի մէջ ձերբակալուած ըլլալով քննութիւնք աւելի աղէկ պիտի կատարուին: Աւազակաց պետոյն ընկերներէն ոմանք Պուլկարիոյ մէջ ձերբակալուած ըլլալով, անոնց վրայէն գտնուած դրամները յանձնուեցան կայս. կառավարութեան:

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ յանձնաժողով մը փոփոխութիւններ ի գործ դրաւ՝ ուղեւորաց սրահին ինչպէս նաեւ այլ եւ այլ փոխադրութեանց յատուկ կանոնագրին մէջ:

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ [illegible] մարտանաւ, որ ունի 6 թնդանօթ եւ 158 նաւազ, անցեալ ուրբաթ օր Իզմիրի նաւահանգիստը ժամանած է:

ՋՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ կառավարութեան կողմէ Կ. Պոլսոյ մէջ դեսպանութիւն մը հաստատելու լուրը կը հերքուի:

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԵԱՆ մրցման յատուկ հրահանգը պիտի բարեփոխուի:

ԽԱԼԻՏ ՊԷՅ, Տիարպէքիրի նորընտիր կուսակալն, երէկ իր պաշտօնատեղին ժամանեց: Նախորդ կուսակալ Էնիս փաշա Տիարպէքիրէն ճամբայ ելաւ Կ. Պոլիս գալու համար:

ԱՄԱՍԻԱՅԻ նորընտիր կառավարիչ Քէմալ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ:

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ անգլիական փոխ-հիւպատոս Մր. Վոկ իր պաշտօնատեղին ժամանեց:

ԳՈՍՈՎԱՅԻ նահանգին մէջ պատահած ողողումներու պատճառած վնասը 800,000 ղրուշի չափ կը հաշուուի:

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն Ջրի ընկերութեան կողմէ կատարուած աշխատութիւնք փութով առաջ կը տարուին: Հոլանտական երեք շոգենաւեր հոն տարեր են հարկ եղած շինուածանիւթերն: Այժմ ջուրի խոշոր աւազան մը կը շինուի Քօքլուճայի բլուրին վրայ: Ջրուղիներու շինութիւնն երեք ամիսէն պիտի սկսի.

Մ. ԼԻՇԻՆ, Էտիրնէի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսը, մայրաքաղաքս եկաւ առջի օրը:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ [illegible] փոքր մարտանաւը գարնան Պոլսոյ Նաւահանգիստը պիտի գայ՝ դեսպանատան պահականաւէն միայն տեղ: [illegible] երեք կայմ ունի եւ 50 մետր երկայնութիւն:

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն երէկ դատեց

ՏՕՔԹՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորաշնալ գործիքի մը միջոցաւ ամենաստորին ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն փայլեցնելու կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ: Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible]: «Սկորբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորաշնար աքցաններու միջոցաւ [illegible]:

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուգճեանց դէմ):

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր:

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ռ.		22	14
Ամենէն բարձր գին	»	22	17 1/2
Ամենէն վար գին	»	22	14
Օսմանիյէ	»	73	20
Ռումէլիի երկաթ. ֆր.		102	1/4
Ռէժի	»	13	30
Քրէտի ժէնէրալ օթթոմ.	»	7	17
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	—
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ.		7	25
» ժուիսանս	»	2	40
Սխկաւէթ Ա.	»	1	34
Սխկաւէթ Բ.	»	1	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ռ.		3	03
Ճէն. Թօպաքօ Քօրբ.	շիլին	—	07.3
Ճէն. Էնթէրբրայզ	»	—	09.6
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		488	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	342	—
Քարաքի Կ. Պոլսոյ	»	455	—
Թրամուայ	»	35	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ռ.		1	75
» ութ »	»	4	—
Ռում. երկ. մէկ »	»	—	—
» » ութ »	»	—	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109	10
Փարիզ 3 » ֆր.	23	—
Ֆիօրին մանաւ »	10	87 1/2

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ռ.	22	16
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	102	1/4

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Բօլ Իմբէրիալ	»	89	20
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	14
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ռ.		8	56

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 17 Դեկտ.

Ֆրանսական Ռանթ 3%	ֆր.	102	27
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց.	»	20	62
» » » գոց.	»	20	62
» » » Բ.	»	32	50
» » » Գ.	»	21	—
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	103	—
Օսմ. Բաբօռիթէ	»	424	—
Մաքսատուն	»	468	—
Օսմ. Ռէժի	»	317	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	531	—
Քրէտի Լիօնէ	»	765	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3367	—
Իտալական Ռանթ	»	93	60
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	250
Դրամագեղչ	»	2	—
Թրանսվաալ լանկ	»	35	—

ՊԵՐԼԻՆ, 17 Դեկտ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.	մարք	—	—
» փոխառութիւն 1888	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	103	25
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	185

ՎԻԷՆՆԱ, 17 Դեկտ.

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	119	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	51	50
Օսմ. Ռէժի	»	159	—

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Դեկտ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ռ.	111	—
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	65	—
» » » Բ.	»	32	31
» » » Գ.	»	20	12
» » » Դ. բաց.	»	20	37
» » » Դ. գոց.	»	20	37
Փոխառութիւն Դասապա	»	76	50
» Օսմ. 3 1/2 %	»	94	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	—
Այտընի երկաթուղի	»	12	—
Եգիպտական Միացեալ	»	104	50
Հելլենական 5%	»	28	50
Մօնօբօլ հելլենական 4%	»	29	50
Ռանթ » 4%	»	23	75
Ռուսական 3 1/2 % 1891	»	99	—
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	93	75
» նոր » 6% 1892	»	94	75
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	40
Դրամագեղչ	»	4	—

«ԽԱՆԸ ՊԻՍՄԻ»

Տէրսաատէթտէ Բարմագ Գափուսընտա Զաթալ խանընտա 7 նումէրօլը տիւքքեանտա սաքին իքէն Չինճի մահքէմէի թիճարէթտէն իֆլասընա հիւքմ օլունմըշ օլան քէօսէլէ թիւճճարընտան Բալագեան Կարապետին խուսուսըթը իֆլասիէսինին րույէթ վէ թէսվիյէսի զըմմընտա մահքէմէ քեաթիպլէրինտէն րիֆաթլու Լութֆի պէյ էֆէնտի իլէ տայնա վէքիլլէրինտէն Գիրգոր Ամպարճեան էֆէնտի տայէթէն սէնտիք թային գըլընմըշ օլտուգլարընտան միւֆլիսի մէրգում զիմմէթինտէ ալաճագը օլանլարըն գանունամէի թիճարէթին 199 վէ 200ինճի մատտէլէրի միւճիպինճէ թանզիմ տէյյուն իչիւն թարիխը իլանտէն իթիպարէն 21 կիւն զարֆընտա սէնէտաթընը մահքէմէ քեաթիպինէ թէսլիմ իյլէմէլէրի վէ միւտտէթը մէզքիւրէ խիթամընտան սօնրա 3 կիւնտէ եանի քեանունը էվվէլին 21ինճի ճումաա իրթէսի վէ 23իւնճիւ բազար իրթէսի վէ 24իւնճիւ սալը կիւնլէրինտէ Չինճի մահքէմէի թիճարէթին իֆլաս օտասընա կէլէրէք սէնտիք էֆէնտիլէր միւվաճէհէսինտէ ալաճագլարընը իսպաթ վէ գայտ վէ թաստիգ իթտիրմէլէրի վէ միւտտէթը մէզքիւրէտէ իսպաթ վիճուտ իտէմէյէն ալաճագլըլար հագգընտա գանունը մէզքիւրըն 210ընճը մատտէսինէ թէվֆիգէն մուամէլէ օլունաճագը իլան օլունուր:

ԺԻՒԺ ԳՈՄԻՍԷՐ

ՏՕՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԱՇԸԳԵԱՆ

Մասնագէտ ամէն տեսակ ներքին հիւանդութեանց եւ մանկական տկարութեանց:

Յիշեալ Տօքթորն որ երկու ամիսէ 'ի վեր Պոլսէն բացակայ կը գտնուէր, վերադարձած ըլլալով, Գումգափու Պալի Բաշա, Խամալը փողոց թիւ 19 տունը ամէն օր հիւանդ կընդունի եւ Դշ. օրերը ժամը 7—11 ի Պէշիքթաշ Բէօյ Իչի ճամտէսի Քօլանճեան Ռուբէն էֆ.ի Օսմանի կոչուած դեղարանը եւ շաբաթ օրերն ալ կէս օրէն վերջը իր տունը ձրի կը դարմանէ հիւանդները:

15—6

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ եւ զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամնատ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսներու համար ծաղկեայ կըրլանտներ, փօղքեր, ձեռնոցներ, կօշիկներ եւն. եւ կը զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ եւ ճաշակաւոր, համեստ գներով:

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵՆԱՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՋԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Բօրսաքէօն վրայ (Հին Մաքսատան դէմը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՊԷՔ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան.

Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Նէնի-խան Ա. յարկ.

L'ANCRE ԼԱՆՔՌ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄ. 133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 1874 ԷՆ ԻՎԵՐ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄ. 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Ռօսթըմ Հանըմ, պէր-նախագահ
» Ժօզէֆ Հանըմ, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական
» Բարոն Նաթօ » »
» Աճրսօն Քոլէն Ֆ'Օսլէն
Թէօտոր Գոմբէն
Ժան տը Վէնիկ - Իսկէնտէր

Կառավարական Քոմիսէր Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԷՕՆԷԼ ԴՕՆՑԻ

Գլխ. Գործակալ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ, Կ. Պոլիս, Փօճամանօղլու խան Թիւ 7

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆՈՆԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200.000,000 ՖՐ.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Գարաքէօյ Կամուրջին մօտ Հիւլտէեան խան

ԴԻՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս Սուլթան Համամ Հաճօբուլը խան

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ Պանքայի ամեն գործողութիւններ. արժէթուղթի վրայ փոխատուութիւն. հաշուեփակումներ կը բանայ արժեթուղթեր դրաւ առնելով. փոխանակագիր կը հանէ Ֆրանսայի ու օտար երկրաց զանազան հրապարակներու վրայ: Վարկի Թուղթեր կուտայ. Սակարանի յանձնարարութիւններ կը կատարէ. վճարումներ կ'ընդունի, և պայմանաժամեալ պահեստներ կուտայ որոշեալ պայմաններով:

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ԴԻՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործեր. ապրանքի փոխարէն փոխատուութիւններ կ'ընէ. ապրանքներ կ'ընդունի իբրեւ անպարտ աւանդ՝ մինակ ընտրելին վարձքն ստանալով և կամ Կ. Պոլսոյ և օտար երկիրներու մէջ վաճառելու յանձնարարութեամբ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ 1897 ԹՈՒԻՆ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հրատարակիչ — Ն. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ 1897 տարւոյ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ, որ բաց ի բուն Օրացոյցէն, կը պարունակէ հարիւրաւոր բարոյական առածներ, զուարճալիքներ, պատմական, գիտական, [illegible] գիտելիքներ, ընտանեկան [illegible] մէջեր, մանրավէպեր, [illegible] թիւններ, և ի մասնաւորի 1895 և 96 տարւոյ Տարեցոյցին մէջ [illegible] ուած Մեծ. Ա. Փանոսեան Էֆէնտիի Օգսէնի Ակադեմիին Պատասխանը:

Կեդրոնատեղին է Նշան Կ. Պէրպէրեանի տպարանը, Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ ճամբու Թիւ 61 եւ ամէն հայ գրավաճառաց քով:

Ղալաթիա, Քօմիսիոն խանի ներքեւ Մեծ. Ե. Վրդիի, և Եօրկանճըլար ճամբու Ռոմեան և Ընկ. վաճառատուններու. Օրթագիւղ Թէաճի Պ. Վիչէնին խանութը:

Գին 6 ղրշ.

ԼԱՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ Իթալիէն 1, 3 էր Լը Բէլըթիէ փողոցի անկիւն Հիմնուած է 1845 էն ի վեր

Ապահովագրութիւններու վճ. 1,123,000,000

1895 ի տարեկան

Ապահովագրեալներու վճ.	87,000,000
Հասոյթ	196,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	561,000,000

1896 յունուար 1

Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	40,000,000
Յաւելեալ դրամագլուխ	124,000,000
Արգիլ ապահովագրութիւնք	4,141000000

Տէրուբեան ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարդումը և ապահովադրեաց վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու: Պայմանագրութեան Նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալէն պէս: ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի Նոսին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութեան ի Թուրքիա Ժ. ՈՒ. ՀՕՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ. Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԿԻՐԱԿՆՈՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԲԵՐԱ

Բերայի Պատ. կրթ. խնամակալութեան հսկողութեան տակ հաստատեալ՝ կիրակնօրեայ առեւտրական վարժարանի Ե. շրջանը սկսաւ Նոյեմբեր 3, կիրակի օր, ժամը 6ին, Էսաեան վարժարանի մէջ.

Եօթն ամսոյ մէջ, միայն կիրակի օրեր 3 ժամ զբաղմամբ պիտի աւանդուին.

1. Վաճառականութիւն. — Առեւտրական օրէնք եւ սովորութիւնք, առեւտրական թղթոց զանազանութիւն ու գործածութեանց եղանակներ.
2. Տոմարակալութիւն.— Պարզ տումար, կրկնատումար եւ ամէն տեսակ ընթացիկ հաշիւներ.
3. Հաշուագիտութիւն. — Առեւտուրի մէջ պատահած ընդհանուր հաշիւներ, սեղանաւորական գործառնութիւնք եւն:

Վճարումն է ամսական 20 ղրուշ կանխիկ:

Դիմել Էսաեան վարժարան Բերա ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ Վկայեալ Հաշուակալ Առեւտրական վարժարանէն

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ 1897

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Բացի պարզ օրացոյցէ, 160 միջին կրեանները մէջ կը բովանդակէ Գիտական, Գրական, Բանասիրական, Վիճակագրական, Պատմական, Առողջաբանական, Զաւեշտական եւ այլ զանազան հատուածներ եւ հարիւրէ աւելի օգտակար գիտելիքներ:

Հասոյթը յատկացեալ է Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին, որ 115ի չափ որբ եւ անտերունչ մանկունք պատսպարուած կը խնամէ եւ որոց իւրաքանչիւրին 10 ոսկիէն աւելի ծախք կը մնի տարին. Այս Որբանոցին հաստատման կամուր է լոկ գթած սրտերու յօժարակամ նուէրները:

Գինն է 50 ՓԱՐԱ.

Կեդրոնատեղին է ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆԸ, Զապթիէլեր, Թիւ 20:

Մեծաքանակ գնողներու զոհացուցիչ զեղչ: 7—5

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆԻ

ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ և բնական ու բնապատմական գիտութեանց, Պատկերազարդ. Ա. Տարի: Կինայ ծառայել միանգամայն իբրեւ ընթերցանութեան դասագիրք: Գին 3 ղրուշ:

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔ ԳՐԱՀԱՇՈՒԻ, Թուաբանական խնդրոց լուծմանը՝ համար կիրարկուած. Մանկավարժական ուղղութեամբ. Աշակերտաց մասն. Գին 3 ղրուշ:

ՆՈՅՆ, Ուսուցչաց մասն կամ Բանալին. Գին 3 ղրուշ:

ԱՐՈՒԵՍՏ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ եւ Վաճառականական գիտելիք. Պարզ տումար եւ Կրկնատումար. Դիւրուսոյց մեթոտ: Ամէն մարդ կարող է ինքն իրեն սովրիլ: Գին 6 ղրուշ:

Կեդրոնատեղի Մարգարեան գրատուն Մերճան

ԱԶԴ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ իւր Խաւեար խանի մէջ ունեցած գինի Տէրօն այս անգամ փոխադրուած է Կալաթա Ջիւլֆարի փողոց Եուսուֆ Իզզէտի խանի ներքեւ Թիւ 2 մթերանոցը:

Ցիշեալը արժանացած է Օսմանեան Իֆթիխարի եւ Շիքագոյի ու Պուլկարիոյ առաջին արծաթ Միտալներու: Նոյն մթերանոցին մէջ կը ծախուին իւր չինած Քարթալի տեսակ տեսակ գինիներ սեղանի. մանաւանդ հիւանդաց համար հին գինիներ, գնահատուած երեւելի բժշկաց կողմէ, տակառով, քաշով եւ շիշով: Նոյնպէս բաղդ քը խաղողէ եղած մաստիքա և Քարթալի ճիպրէի ոպղ օղի, որ փափկաճաշակաց կողմէ արդէն գնահատուած են:

ԱԶԴ

Եկեղեցական երաժշտութեան երիտասարդ դասատու մը հոգւոյ կառավարչի պաշտօն կը խնդրէ ազգային վարժարանի մը մէջ: Զափաւոր ասկանով: 4—3

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ ԸՆՏ ԴԷ

ՀԸԼԼ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Վոլնըրօհ, Նաւապետ Օուրն, ընդհանուր վաճառքով եկած Հըլլէ:

Իօնիօ, Նաւապետ Ուտղըն, ընդհանուր վաճառքով, Հըլլէ մեկնեցաւ ամսոյս 4ին, եւ ամսոյս դէպ ի 18ին հոս կը սպասուի:

Դիմել առ Յ. ՀԻԼՏ ԸՆՏ ՐԻՋՕ գործակալ. Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրականի նաւահանգիստներ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալմարիա	3500	Թիպա	2500
Ռամեէս	3500	Մարեօթիս	2500
Մէնիս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօրիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կապքօնի	1500
Ֆարոս	2750	Կիէն	1500

Թէլա չոգենաւն հոս ժամանեց:

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 34, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ԲՐՕՖԷՍՕՐ Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳՂ.—ՀԱՅ.

Ականաւոր անգլիագէտներէ գնահատուած և իր տեսակին մէջ ամէնէն ընտիր այս բառարանը կը պարունակէ 55000 ամէն տեսակ բառ և ոճ, բոլոր հնչումներն գրուած և առ այս գրքին սկիզբն ու վերջն ալ խնամով գրուած են քերականական կանոններ, գեղեցիկներ, ծանօթութիւններ, յատուկ անուններ և անգլիերէնի մէջ յաճախ գործածուած համառօտագրութիւններ:

Կը գտնուի Պայպլ հաուզի և Մարգարեան գրատուններն, ինչպէս և այլ հայ գրավաճառաց քով: Կեդրոնատեղին է Սէրվիչէն էֆէնտիի ապարանը, Սուլթան Համամ:

Գին քառածալ 54, ընտիր լաթ 60 հասա թղթի վրայ տպուած ½ կաշի 1 լ. օսմ. դպրոցաց, ուսուցչաց և մեծաքանակ գնողաց համար առանձին գին կայ: Փոքր ծախը ապարանին վրայ է:

Բառգիրք հայ—գղ. Ն. Տիմիրճիպաշեան գին քառածալ 15, լաթ. $17\frac{1}{2}$ նոյն տեղերը. Դժ զեղչ:

ՏՈՔԹՈՐ Պ. ՇԻՐՊՕՆՈՑ ԿԱՄ ՀՈԳԵՓՈԽԵԱԼՆ

Թէոֆիլ Կօթիէի էն հետաքրքրաշարժ և իր տեսակին մէջ առաջին սքանչելի վէպ մ'է, կը ծախուի Զագմաքճըլար Եօքուշու Թիւ 29 Յովհան էֆ. Աչճեան գրատունը. Գին 4 ղրշ.

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփաֆճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն ապարանին կից, Կ. Պոլիս

Արտասահմանէ և Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ

ՊՌՕՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երախներու համար:— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քեօբիւր, Շանթիյեի, Պըրթօն, Իրլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Քթանէ և Բուրդէ:— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կաննիթիւս, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն: ԳՕՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով:— ԳՐԷՊ ԵՒ ԿԱԶ.— Գրէպ տը Շին, Գրէպ Անկլէ, Գրէբլիւ, Կազ, Կըընատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թառլաթան, Մուսլին եայլն:—ՖԱՔԷՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գիփիւրէ վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ չինուած ճիպինգուներ:— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Քթանէ:— ՔՈՌՍԷ.—Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլուզով և մետաքսէ:— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԷՐ.—Կընունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ:— ԲՈԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եայլն:— Շալեր.— Շալ Պատաններու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ:

Ամէնքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած: Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն: ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն: Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումնք:

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԿՕՇԿԱԿԱՐԱՏՈՒՆԸ

Մահմուտ Փաշա Թիւ 211 և Ղալաթիա Գարաքէօյ (Կամուրջին դէմ, Գօճաօղլու խանին անկիւնը) Թիւ 9.

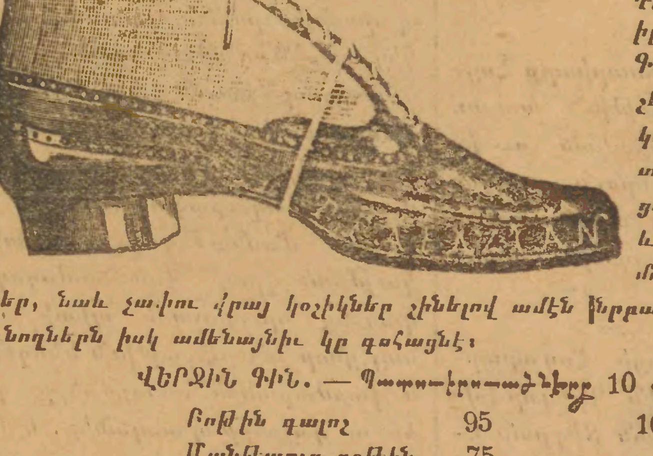

Որ տարիէ մը ի վեր ապրանաց սղութեան համար կօշիկներու գիները բարձրացուցած էր, վերջերս ի դիւրութիւն և ի գոհացումն իր արգոյ յաճախորդաց Գաղղիոյ առաջնակարգ կաշեգործներէն մեծ քանակութեամբ ապրանք բերել տալով գիները նորէն իջեցուցած է. ունի ամէն ձեւի և ամէն չափու վրայ խնամով պատրաստուած կօշիկներ, նաև չափու վրայ կօշիկներ չինելով ամէն իրբաճաշակ և դժուարահաճ գնողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ:

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ. — Պատուիրուածները 10 ղրուշ աւելի:

Բոթին գալոշ	95	105	Կլասէ
Մանթարլը բօթին	75		
Կէթայ	75-80	85	»
Բօթին	68	75	»
Ըսկարբին	55	60	»

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Սէվասթօփոլ մէջ բանող չոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ատմէնիան	10500	Իսէրիչիըն	3500
Բէդֆօրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալփաչիըն	2500
Ֆլորէնսիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինօ	900
Վալոնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիպաօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Սէվասթօփոլ մէջ անդադար բանող չոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ալղէրիա	2393
Աւրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավօնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալօնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գաղալոնիա	4845	Քամպանիա	12950
Պօթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Շէրպուր չոգենաւն հոս կ'սպասուի դեկտ. 13/25ին ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար Ալիքսիտրուս խան, թիւ 4 Ղալաթիա